



ПРЕДСТАВЯНЕ НА ТЕМА ЕТИКА, ЕКОЛОГИЯ И ЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТ В ОТГЛЕЖДАНЕТО НА ЖИВОТНИ ЗА КОЖАТА ИМ

ОТ СДРУЖЕНИЕ „БЪЛГАРСКО ВЕГЕТАРИАНСКО ОБЩЕСТВО“
25.10.2017

ОТНОСНО: Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 2009 г. за условията за отглеждане на космат и пернат дивеч в животновъдни обекти, съобразени с неговите физиологически и поведенчески особености (обн., ДВ, бр. 14 от 2009 г.), внесен от от д-р Цветан Димитров – заместник-министър на земеделието, храните и горите.

Събрали сме се с основната цел да разгледаме проекто-промени в Наредба 2 от 2009г. за условията за отглеждане на космат и пернат дивеч в животновъдни обекти. Изпратеното от нас подробно становище отразява коментарите ни по предишни предложения, които се надяваме, че са генерално отменени от наличието на днешния диспут. Поради това считаме за безпредметно да го дискутираме днес – ще изтъкнем единствено синтезирано аргументи в подкрепа на основната ни теза и искания за промени в Наредбата, които ще изложим по-долу.

Първо да отбележим, че се запознахме с изпратеното становище на **Центъра за оценка за риска по хранителната верига (ЦОРХВ)** и сме удовлетворени от факта, че в голяма степен нашите аргументи относно основния спорен казус – разрешаването за отглеждане на американска норка на територията на България – **съвпадат с аргументите, изложени** в цитираното *Становище за оценка на риска чрез анализ на информация, свързана с отглеждането на американска норка за ценни кожи в животновъдни обекти на територията на р. България.*

Не смятаме за необходимо да ги повтаряме в пълнота, единствено можем да синтезираме.

Съгласни сме с общата оценка на ЦОРХВ, че:

1. Американската норка е изключително силен и агресивен хищник, който бързо се размножава и измества популациите на силно застрашената европейска норка и др. животни;
2. Няма данни съществуването на конкуренти, хищници или болести да е в състояние да попречи на създаването на нови популации;



3. Видът е трудно да се изкорени вече изпуснат в природата, макар и с устойчиви модели на местно ниво за това;
4. Видът се разпространява бързо, а икономическата цена на контролните дейности е висока;
5. Има изключително висок риск от щети върху екосистемите и негативно влияние върху местната фауна, при изпускане свободно в природата;
6. Има висок риск за общественото здраве (включително човешкото здраве) и здравето на други селскостопански или диви животни, тъй като американската норка е преносител на множество заболявания;
7. Като цяло производството на кожи оказва значително неблагоприятно въздействие върху околната среда и човешкото здраве; силно замърсяващ и енергийно интензивен; замърсява водите, въздуха; влияе върху климата и химическата обработка на кожата е опасен за здравето и околната среда процес.

Особено важна ни се струва констатацията, че наличието на американска норка в Европа е в тясна връзка с отглеждането на норки за кожи. Това се вижда особено ясно от сравнителен анализ на устновените популации и страните, в които има индустриално производство или вече осъществена забрана за такова. Изключително припокриване на двете – навсякъде, където е имало или все още има ферми е разпространена и американската норка. Това означава, че никакви мерки за безопасност или опити за ограничаване на изпускането в природата – нямат ефект и ако американската норка бъде позволена за отглеждане в България, тук ще се случи същото.

Напълно съгласни сме с констатацията на ЦОРХВ, че настоящите ферми в България, отглеждащи американска норка – понастоящем **са в нарушение на Наредбата**.

Напълно съгласни сме, че разрешения в момента за отглеждане вид Европейска норка (*Mustrela lutreola*) – трябва да отпадне от Наредбата, поради изложените в Становището аргументи.

Напълно съгласни сме, че нутрията (*Myocastor coyrus*) също следва да отпадне от Наредбата, поради изложените в Становището аргументи.

След всичко изброено по-горе за американската норка, сме категорични, че **НЕ Е ДОПУСТИМО** да бъде вписана в Наредбата като разрешен за отглеждане вид в България. Знаем, че РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1143/2014 определя със задължителен характер инвазивните видове (където с голяма вероятност скоро ще бъде включена и американската норка), но също така счита, че **„превантивната дейност по принцип е по-желателна за околната среда и по-ефективна от гледна точка на разходите, отколкото последващите действия и следва да се ползва с приоритет“**, което дава основание всички недопълнени за момента видове, но категорично класифицирани от други списъци като инвазивни, **да бъдат забранени поотделно и самостоятелно от страните членки**.



И в съгласие на това, че националните правителства имат правото да приемат по-строги правила от посочените минимални изисквания в законодателството на ЕС, считаме именно този подход за логичен и предложението ни за промени в **Наредба 2 от 2009г. за условията за отглеждане на космат и пернат дивеч в животновъдни обекти, съобразени с неговите физиологически и поведенчески особености** (обн., ДВ, бр. 14 от 2009 г.) е в синхрон с това.

Не на последно по важност място трябва да отбележим, че ндустриалното отглеждане на животни за ценни кожи е жестока, неетична и упадъчна практика, която опорочава моралните ценности на едно цивилизовано общество. С напредъка на историята човекът винаги е еволюирал морално и продължава да го прави и днес. Познаваме редица неетични практики, които са били норма в миналото, но обществото е сметнало, че те трябва да отпаднат в името на чистите морални ценности. Цивилизацията се гради точно на тях и **потребността на човек да ги защитава изисква абсолютното му право да го прави.**

Ние знаем, че продуктите от ценни кожи са търсени на световния пазар. Нека обаче се прави разлика между търсене и нужда. Никой човек в нашите географски ширини няма нуждата от тези продукти – те са само и единствено изискване на пазара, заради употребата им по естетични подбуди. Това не е нужда, а желание, което е недопустимо да натежава повече от живота на хиляди чувстващи и съзнателни същества.

През 2000г. правителството на Великобритания приема закон за забрана на фермите за добив на ценни кожи въз основа на етични ценности, отчитайки че развъждането и отглеждането на животни в плен е несправедливо и е излишно зло. Законът е приет с основното съображение, че обществото в страната не одобрява и осъжда тази практика.

Същата година британският лейбъристски политик Робърт Корбет коментира пред BBC: „Козината изглежда по-добре на гърба на животните“, на което тогавашния министър на Земеделието Елиът Морли отговаря: „Определено съм съгласен, че обществото в тази страна намира фермите за ценни кожи за недопустими и ние работим за забраната на практиката им.“

Холандия забранява отглеждането на лисици и чинчили за ценни кожи през 1990г. През 2013г. се приема закон за забрана на индустриалното отглеждане на норки по етични причини. Холандският Върховен съд изрично отхвърля исканията на местните фермери, ощетени от забраната, заключавайки, че тя не е в конфликт с правата на човека.



Ние подкрепяме идеите, свързани с правата на човека, но тези права не трябва да ощетяват околната среда, здравето на човека и животните в близост и нормалния живот на животински видове, след като **няма необходимост от това**.

Безотговорно е да поставяме бизнес интересите над екологията, етиката и морала, да застрашаваме човешкото здраве заради тях и да ги защитаваме на цената на хиляди страдащи същества, ощетени от основното си право – да бъдат свободни и да разполагат със собствения си живот, без човешката намеса.

След като продуктите от ценни кожи не са необходимост, а носят сериозен риск за околната среда, биоразнообразието, здравето на човека и оскверняват моралните ценности на обществото ни, те са напълно излишни и следва да бъдат забранени със закон.

В заключение, поради констатираните противоречия на наредбата с европейското и национално законодателство и поради недвусмислената констатация, че този тип животновъдни обекти са типичен пример за **паразитен бизнес**, в който не е застъпен **нищо един от принципите за устойчиво развитие** – приоритет на всички страни членки на Европейската общност, в това число и на България; че производството допуска жестоко и нехуманно отношение към животните, води до неблагоприятни последици за околната среда, населените места и **хората в тях** и единствената реална добавена стойност от дейността на подобни ферми е само и единствено за нейния собственик, във вид на икономическа печалба; пренебрежимо малкото новооткрити работни места и съмнителното повлияване на икономиката в районите на отглеждане и умъртвяване на животни, заради кожата им:

СЧИТАМЕ ЗА АДЕКВАТНО и НЕОТЛОЖНО

Република България да вземе категорично решение за ЗАБРАНА НА ОТГЛЕЖДАНЕТО и ТЪРГОВИЯТА на ЖИВОТНИ с ЦЕЛ ДОБИВ на ЦЕННИ КОЖИ.

Като първа стъпка в това направление може да се направи промяна в чл. 4, т.3 и в допълнителните разпоредби т.5 от **Наредба № 2 от 2009 г. за условията за отглеждане на космат и пернат дивеч в животновъдни обекти, съобразени с неговите физиологически и поведенчески особености** (обн., ДВ, бр. 14 от 2009 г.)

Отправляме предложение **ДА ОТПАДНЕ чл. 4, ал. 3**



„космат дивеч при условия за добив на ценни кожи: а) норки / mustela lutreola; б) нутрии / myocastor coyrus; в) лисици / vulpes vulpes; г) чинчила / chinchilla laniger; д) бобър / castor fiber“

и да се добави нов чл. 5 със следния вид: „В животновъдните обекти не е разрешено отглеждането на космат дивеч при условия за добив на ценни кожи.“

и предложение в ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ § 1. По смисъла на тази наредба, в т.5 **ДА ОТПАДНЕ** частта „норки, нутрии, бобри, чинчили и лисици“ и в края на изречението „или ценни кожи“, като цялата т. 5. следва да изглежда така: *„Космат дивеч“ са благородни елени, елени лопатар, муфлони, сърни, диви свине, диви кози, зубъри, тибетски якове, алпийски козирози, див заек, отглеждани и развъждани за производство на животински продукти, други стопански цели и ловен туризъм.*

Всичко останало, вписано в становището и писмата ни относно проекто-промени в изискванията в Наредбата за отглеждане на „космат дивеч“ (а именно: отстояние от главен път и друг животновъден обект; занижени стандарти, екологични норми и регулаторни изисквания; прекрояване изискването за питейна вода; ограничение достъпа на външни лица до обекта и др.) е валидно и в настоящото изложение.

Имиджът и уважението към една държава се градят въз основа на морала и ценностите, които нейните граждани защитават. Ние от БВО, като част от гражданското общество в България, се обявяваме против целенасоченото отглеждане на животни от какъвто и да било вид, с цел производство на стоки, **които не са от първостепенна важност за човека.**

Нещо повече, ние желаем и съдействаме България да се превърне в екологично чиста зона на Балканите и в Европа – символ и пример за държавна политика!

С УВАЖЕНИЕ:

Петя Богданова, Ръководител направление „ЕТИКА“
на БЪЛГАРСКО ВЕГЕТАРИАНСКО ОБЩЕСТВО